

เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม

จัดทำโดย

**คณะกรรมการจัดทำเกณฑ์มาตรฐาน
ผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม
ทันตแพทยสภา**

เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม

ผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรมต้องมีคุณสมบัติของสมาชิกทันตแพทยสภาตามเกณฑ์ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 และพึงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ (Professional competencies)

เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม กำหนดขึ้นโดยใช้อิงตามมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพ (Competency) เพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในระดับทันตแพทยศาสตรบัณฑิต และมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพ

สมรรถนะวิชาชีพทันตแพทย์ คือ ความสามารถของบัณฑิตทันตแพทย์จบใหม่ในการประกอบวิชาชีพในฐานะทันตแพทย์ทั่วไป ซึ่งต้องประกอบขึ้นมาจาก 3 องค์ประกอบ อันได้แก่ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติ/เจตคติ (Attitude) ของการเป็นทันตแพทย์ที่ดี

คำจำกัดความ (Glossary of Key Words)

ตระหนัก (Recognized) หมายถึง เห็นและบอกได้ สำนึกได้ ระบุได้ว่าสิ่งหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏมี

ผลต่อการจัดการผู้ป่วย

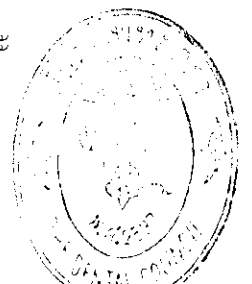
จัดการ (Manage) หมายถึง สามารถประเมินสถานการณ์ สภาวะ เงื่อนไขต่างๆของผู้ป่วยและ

ตัวทันตแพทย์ ให้การวินิจฉัยเบื้องต้น จัดการให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลและ/หรือรักษา ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ ไม่ต้องทำอะไร (No intervention) ของคำปรึกษาแพทย์ และ/หรือทันตแพทย์ ส่งต่อผู้ป่วย ให้การรักษาเบื้องต้นแล้วส่งต่อ ตลอดจนให้การรักษาด้วยตนเอง

ปฏิบัติได้/ ให้การรักษาได้/สามารถดำเนินการ(Perform) หมายถึง ปฏิบัติได้โดยไม่มีข้อผิดพลาดร้ายแรง ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

ด้านที่ 1 ความเป็นวิชาชีพ

1. ดำรงตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพทันตกรรม
2. ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ ตลอดจนผูกพันเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
3. ตระหนัก และปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ
4. เห็นแก่ประโยชน์และสิทธิของผู้ป่วยเป็นสำคัญ และดำเนินการดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างมีมาตรฐานถูกต้องตามหลักวิชาการ
5. ปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเท่าเทียมกันด้วยความเห็นอกเห็นใจ และตระหนักในคุณค่าความเป็นมนุษย์
6. ตระหนักถึงข้อจำกัด และระดับสมรรถนะของตน รวมทั้งพิจารณาส่งต่อผู้ป่วยอย่างเหมาะสม
7. สื่อสาร ปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย ผู้ร่วมงาน และสาธารณชนด้วยความสุภาพ นุ่มนวล และ

ให้เกียรติ

8. ซักถาม พูดคุย อธิบาย อภิปรายกับผู้ป่วยอย่างเหมาะสมเพื่อนำไปสู่การดูแลที่สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ป่วย
9. ตระหนักถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำเนินการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาคุณภาพในการดูแลผู้ป่วย ตลอดจนเท่าทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีทางด้านทันตแพทย์
10. สืบค้น ประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆอย่างมีวิจารณญาณและนำไปประยุกต์ในการดูแลผู้ป่วยอย่างเหมาะสม
11. สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรวิชาชีพ
12. ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยด้วยตนเองได้

ด้านที่ 2 ความรู้พื้นฐาน

13. มีความรู้และสามารถประยุกต์ความรู้วิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน (Basic medical science) และวิทยาศาสตร์พื้นฐานทางคลินิก(Basic clinical science) เพื่อ การประกอบวิชาชีพทันตกรรมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

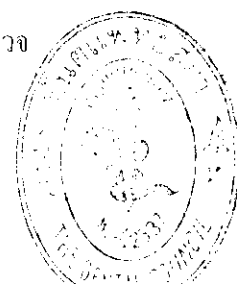
ด้านที่ 3 ทักษะทางคลินิก

การรวบรวมข้อมูล

14. มีความสามารถในการตรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ อันประกอบด้วย ข้อมูลทางชีววิทยา สภาวะทางจิตใจเงื่อนไขบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อประกอบการประเมินสถานะผู้ป่วยทั้งทางการแพทย์ และทางทันตกรรม ตลอดจนเพื่อประกอบการวินิจฉัยโรค และวางแผนการรักษา
15. เลือกวิธีการตรวจที่เหมาะสมกับปัญหาของผู้ป่วยและสถานการณ์ต่างๆ โดยใช้เครื่องมือพื้นฐาน การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การตรวจภาพถ่ายรังสี และการตรวจอื่นๆโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและความเหมาะสม
16. บันทึกเวชระเบียนของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยอาศัยแนวทงมาตรฐานสากล
17. ปรีกษาผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์กรณีพบความผิดปกติ หรือมีไญหาทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง หรือส่งต่อผู้ป่วยไปรับการรักษาต่อได้อย่างเหมาะสม

การวินิจฉัย

18. แปลผลง เกข้อมูลประวัติ ผลการตรวจผู้ป่วย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลการตรวจ

ภาพรังสี และการตรวจอื่นๆ ได้อย่างถูกต้อง

19. วินิจฉัยแยกโรคทางทันตกรรม หรือวินิจฉัยเบื้องต้น เพื่อนำมาตั้งสมมติฐานวิเคราะห์ เพื่อการวินิจฉัยโรคได้
20. ระบุสาเหตุ และปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการรักษาและป้องกันโรค

การวางแผนการรักษา

21. วางแผนการรักษาทางทันตกรรมและลำดับขั้นตอนการรักษาได้อย่างเหมาะสมกับปัญหาของผู้ป่วย รวมถึงการปรับแผนการรักษาทางทันตกรรมอันเนื่องมาจากปัญหาทางการแพทย์ของผู้ป่วยรวมทั้งข้อจำกัดอื่น โดยใช้การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม (Holistic approach) และเหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย
22. ระบุทางเลือกของวิธีการรักษา การพยากรณ์โรค ให้ผู้ป่วยและ/หรือญาติผู้ป่วยเข้าใจและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

การดูแลรักษาและการฟื้นฟูสุขภาพช่องปาก

23. มีความตระหนักถึงความสำคัญและมีความสามารถในการป้องกันการติดเชื้อ การแพร่กระจายเชื้อ ตลอดจนอันตรายจากการประกอบวิชาชีพที่อาจเกิดขึ้นในการรักษาทางทันตกรรมได้
24. ตระหนัก และจัดการต่อภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ที่อาจเกิดขึ้นในผู้ป่วยทันตกรรมได้อย่างเหมาะสม
25. สามารถกู้ชีพเบื้องต้นได้
26. ตระหนักและจัดการภาวะเจ็บปวดเฉียบพลัน เลือดออก การบาดเจ็บและการติดเชื้อของอวัยวะช่องปากได้
27. จัดการต่อภาวะความเจ็บปวด และความวิตกกังวลของผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม
28. ให้ยาเฉพาะที่ได้อย่างถูกต้อง
29. เลือกและใช้ยาตามข้อบ่งชี้ และแผนการรักษา รวมทั้งจัดการต่อปัญหาหรือผลข้างเคียงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
30. ให้การรักษาทางศัลยกรรมช่องปากที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนได้
31. ตระหนักและจัดการให้ผู้ป่วยที่มีปัญหาทางศัลยกรรมช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียลที่ยุ่งยากซับซ้อนให้ได้รับการรักษาที่เหมาะสม
32. ให้การรักษาทางปริทันตวิทยาที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนได้
33. ให้การรักษาทางวิทยาเอนโดดอนต์ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนได้
34. ทำการบูรณะฟันที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนได้

35. ทรชนักและจัดการให้ผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของกะโหลกศีรษะกระดูกใบหน้าและขากรรไกร รวมทั้งการสบฟันให้ได้รับการรักษาที่เหมาะสม
36. ทรชนักและจัดการให้ผู้ป่วยที่มีโรคหรือความผิดปกติของเยื่อเมือกช่องปากให้ได้รับการรักษาที่เหมาะสม
37. ทรชนักและจัดการให้ผู้ป่วยที่มีโรคหรือความผิดปกติของข้อต่อขากรรไกรและอาการปวดบริเวณช่องปากและใบหน้า ให้ได้รับการรักษาที่เหมาะสม
38. บรูณะภาวะสันเหงือกที่มีฟันหายไปบางส่วน หรือทั้งหมดด้วยการใส่ฟันเทียมทั้งชนิดติดแน่นหรือถอดได้ ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนได้
39. จัดการผู้ป่วยที่ต้องการบรูณะด้วยวิธีทันตกรรมรากเทียมให้ได้รับการรักษาที่เหมาะสม
40. จัดการผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลในระบบโรงพยาบาลได้

การประเมินผลการรักษา

41. ติดตาม ประเมินผลการรักษาตามแนวปฏิบัติของการรักษาแต่ละชนิด

ด้านที่ 4 ด้านส่งเสริมสุขภาพช่องปาก

42. สามารถประเมินสุขภาพช่องปากอย่างเป็นองค์รวม ทั้งระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน
43. สามารถระบุปัจจัยและระดับความเสี่ยงต่อการเกิดโรค ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน เพื่อเลือกใช้มาตรการส่งเสริมสุขภาพช่องปากได้อย่างเหมาะสม
44. วางแผน ดำเนินการและประเมินผลทำให้ทันตสุขศึกษา
45. สามารถดำเนินการส่งเสริมสุขภาพช่องปากได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารประกอบการจัดทำ เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม

1. ปรัชญาการจัดการเรียนการสอนในทศวรรษหน้า
2. เกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมของแพทยสภา พ.ศ. 2545
3. List of Competency (CANADA 2006)
4. American Dental Association (ADEA), Competencies for the new dentist
5. GDC(2002). The First Five Years: A framework for undergraduate dental education. 2nd edition
6. (2005). Competencies for the New Dentist. Journal of Dental Education. 69(7): 800-802.
7. A. J. M. Plasschert, W.P. Holbrook, E. Delap, C. Martinez and A. D. Walmsey(2005). Profile and competencies for the European dentist. European Journal of Dental Education. 9: 98-107.

8. Gerrow et al(2006). Competencies for the Beginning Dental Practitioner in Canada: a validity survey. *Journal of Dental Education*, 70(10): 1076-1080.

ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการทันตแพทยสภา ณ วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2550

รายชื่อคณะผู้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพทันตกรรม

1. พลโท พิศาล เทพสิทธิธา	ที่ปรึกษาอนุกรรมการ
2. ทันตแพทย์ ไพศาล กังวลกิจ	ที่ปรึกษาอนุกรรมการ
3. ทันตแพทย์ทองนารถ คำใจ	ประธานอนุกรรมการ
4. ทันตแพทย์หญิง วิสาขะ ลีม่วงศรี	อนุกรรมการ
5. ทันตแพทย์ ยูวบูรณ์ จันทร์แจ่มจำรูญ	อนุกรรมการ
6. ทันตแพทย์หญิงเจนจิรา ถิระวัฒน์	อนุกรรมการ
7. ทันตแพทย์หญิงอนงค์พร ศิริสกุลเสถียร	อนุกรรมการ
8. ทันตแพทย์ชนิษฐ์ ธเนศวร	อนุกรรมการ
9. ทันตแพทย์หญิงวิไลพร สุตันไชยนนท์	อนุกรรมการ
10. ทันตแพทย์ศิริชัย ชูประวัตติ	อนุกรรมการ
11. พ.อ.(พ) นิ่มนวล ศักดิ์ศิริศิลป์	อนุกรรมการ
12. ทันตแพทย์หญิงปองใจ วิจารณ์	อนุกรรมการ
13. ทันตแพทย์หญิงอารีรัตน์ นิรันต์สิทธิรัชต์	อนุกรรมการและเลขานุการ